

Niet grondsoort, maar vakmanschap maakt het verschil in gewasproductie

Bodem is de sleutel naar hogere efficiëntie

De koe en de bodem, daar draait het om bij het halen van een hoge benutting in de KringloopWijzer. Via de BEX zijn de prestaties van de koeien helder in beeld, met 2015 als 'jaar van de bodem' gaat de focus nu onder de grond. Nick van Eekeren adviseert vooral aandacht te schenken aan het organischestofgehalte in de grond. 'Een stijging van 20 procent van de bodembenutting geeft namelijk een 10 procent hogere bedrijfsbenutting.'

tekst **Alice Booij**

De graslandopbrengst verhogen, dat is een van de meest actuele thema's voor melkveehouders die zich aan het voorbereiden zijn op het komende gras seizoen. De KringloopWijzer biedt handvatten. Een van de resultaten daaruit is immers de opbrengst en die varieert tussen 4.000 en 12.000 kvem per hectare, zegt Frank Verhoeven van Boerenverstand, een van de mensen die de KringloopWijzer heeft ontwikkeld. 'Met zo veel verschil in kvem-opbrengst is er dus nog genoeg ruimte voor verbetering.'

Organische stof is de motor

Dankzij de bedrijfsspecifieke excretie (BEX) – die het hart vormt van de KringloopWijzer – is er al veel betrouwbare informatie voorhanden over de prestaties van de koe en is de basis gelegd om de opbrengst van mais- en kuilgras te bepalen. De ontbrekende factor tussen de BEX en de KringloopWijzer is de bodembalans en dat is dus ook de sleutel naar hogere opbrengsten per hectare.

'Bij een stijging van 20 procent van de bodembenutting stijgt de totale bedrijfsbenutting met 10 procent', zegt Nick van Eekeren, onderzoeker bij het Louis Bolk Instituut. Meer aandacht voor het beter laten functioneren van de bodem is dan ook een effectieve manier om de efficiëntie van het bedrijf te verbeteren.

Ook Michel de Haan, projectleider bij Koeien & Kansen, ziet bij bedrijven die boven de 12.000 kvem per hectare komen, dat ze goed zorgen voor hun grond. Als voorbeelden van een goed bodemmanagement noemt hij: 'Geen natte plek-

ken, geen verdichting, goede drainage van de grond, bemesten onder de juiste omstandigheden, heel nauwkeurig bemesten om zo per perceel te voorzien in de behoefte en oogsten op het goede moment.'

Van Eekeren geeft aan dat het optimaliseren van de waterhuishouding een van de zes elementen is van bodemkwaliteit en de basis is van goede bodembenutting. 'Daar begint een productieve bodem.'

Om de beworteling en het bodemleven volop te stimuleren is daarnaast ook de bodemstructuur van belang. 'Als je de bodem verdicht, maak je de bodem onder andere zuurstofarm en dan gaat de stikstof verloren in de lucht.' Verdichting is funest voor de productie en Van Eekeren geeft aan dat het bij elke grondsoort speelt. 'Wellicht nog het meest bij bodems waarbij je de verdichting niet ziet, zoals bij zand.'

Het organischestofgehalte is daarnaast de motor achter de levering van de voedingsstoffen. 'Elke procent meer organische stof in de bovenste 10 centimeter geeft 25 tot 30 kilo meer stikstofleverend vermogen op zandgrond. Bij klei is dat 10

tot 15 kilo meer stikstofleverend vermogen', aldus Van Eekeren.

Een goed bodembeheer is onder andere af te lezen aan de bodemstructuur, de hoeveelheid bodemleven en de mate van beworteling. 'Wortels zijn voeding voor het bodemleven, ze zorgen voor activiteit in de grond en dus voor een betere bodemstructuur, waardoor het bodemleven de

GEWAS

MEST

BODEM

wortelstelsel, fosfaat om een intensievere beworteling.'

De Haan noemt een te lage pH-waarde van de grond een regelmatig voorkomend probleem. 'Op veel percelen is bekalken geen overbodige luxe.' Een te lage pH betekent gewoonweg minder benutting van de bemesting. Niet te vroeg bemesten hoort volgens De Haan ook in de categorie thuis van 'het kan beter'.

'Moet je per se op 15 februari uitrijden? Of kun je langer wachten totdat de grond genoeg is opgewarmd en helemaal klaar is om het gras te laten groeien? Dan levert de mest ook het beste resultaat.'

De grondsoort is overigens in de KringloopWijzer geen factor van verschil, aldus Verhoeven. 'Het gaat echt om het gat tussen input en output. Verschillen zeggen meer over het vakmanschap van de veehouder dan over de grondsoort.'

Hij ziet wel een 'rode draad' bij de bedrijven die hoge gewasopbrengsten halen bij de KringloopWijzer. 'Bedrijven die hoog scoren, laten de koeien zo veel mogelijk ruwvoer eten met een zo laag mogelijke input van krachtvoer', analyseert hij. 'Een score van 4000 kvem per hectare duidt vaak op een hoge krachtvoergift per koe en/of veel jongvee.' Uiteindelijk is het in dit geval wel duidelijk dat er veel input (oftewel dieren) nodig is om een kilo melk te produceren. 'De efficiëntie is laag en die veehouders benutten hun land te weinig.'

Het zijn allemaal afwegingen die heel belangrijk zijn in het streven naar een hogere opbrengst en meer efficiëntie. 'Het is mooi dat veehouders met de KringloopWijzer kunnen ontdekken waar het lek is in hun systeem', geeft De Haan aan. Hij legt nog een keer de nadruk op het economische belang. 'Een goed bodembeheer zorgt vooral voor lagere kosten, een hogere benutting en meer gewasopbrengst.'

🔗 Kijk ook op: www.mijnbodemconditie.nl

kans krijgt organische mest af te breken, zodat de nutriënten beschikbaar komen. Zo hangt alles met elkaar samen.'

Bekalken en later bemesten

Bij een diepe en intensieve beworteling kunnen bovendien voedingsstoffen benut worden die anders verloren dreigen te gaan. 'Stikstof vraag juist om een diep

Vers gras is restpost

Met het meten en analyseren van de gras- en maaskuil is er al veel betrouwbare informatie beschikbaar over de hoeveelheid kvem die er per hectare op het bedrijf is geproduceerd.

De zwakke schakel in de totale berekening van kvem is het verse gras dat via weiden of via zomerstalvoeding in de koeien gaat. 'Uiteindelijk is de versgrasopbrengst een restpost die berekend wordt', geeft Frank Verhoeven aan. 'Er zijn maar enkele veehouders die een wagen met gras kunnen wegen. Precies kunnen nagaan hoeveel kilo gras een koe uit de wei haalt, is al helemaal onmogelijk.'

Ook Michel de Haan, projectleider Koeien & Kansen, beaamt dit. 'Het verse gras blijft onder aan de streep over na het berekenen van de vembehoefte bij de specifieke melkproductie verminderd met de bekende input zoals krachtvoer en overig voer.'